

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

(Πινάξ του 'Αδόλφου Ήμπερλε)

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ Κ. ΝΑΠΟΛ. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗ

..... Η Π Α Γ Ι Δ Α
.....

Ένώ κατέβαινε τη σκάλα του σπιτιού του, είχε ξαφνικά, εκείνο το πρωί — χωρίς κι' ο ίδιος να μπορεί να πει γιατί — το πολύ παράξενο συναίσθημα, πώς ήταν ή στερνή φορά, αυτή, που την πατούσε. Την είχε κατεβεί τόσες φορές, χωρίς ποτέ να δοκιμάσει τέτοιο πράγμα. Κι' όταν έφτασε στην πόρτα, το πίστεψε τόσο βαθιά αυτό, πού να σκεφτεί μαν άδριστη, μεγάλη νουσταλγία. Με το πρόσχημα πώς κάτι ξέχασε, ξαναβήκανε τα σκαλοπάτια, κι' έπειτα πάλι τα κατέβηκε άργά, προσπαθώντας, τη στιγμή που τα κατέβαινε, να διόξει την παράξενη παρη αυτή ιδέα. "Έλεγε τάχα, πώς, κι' αυτό που έκανε, ή άλλαζε της τύχης τα γραμμένα ;... " Αλλά και τη δεύτερη φορά, ή υποψία του καρφόθηκε βαθύτερη. Ντόρωσε τότε να ξανακατεβεί, άνοιξε με βρόντο την πόρτα και την ξαναέβλεψε με βρόντο, καθώς βγήκε — για να ξεχαστεί κι' αυτό τον κρότο — αλλά το χέρι του, με μια μικρή τρεμούλα, άρροπήθηκε στο μπροντζινο το πόμολο, μη θέλοντας ακόμα να τ' άφήσει, μόνοντας, στην κρίση έπαφής του, μια ξαφνική κι' άλλόκοτη στοργή, σάμπως, εκείνη τη στιγμή, να τ' αποχαρευτούσε.... Κ' έπειτα πάλι τ' άγγιξε, αργά, πολύ αργά, με τα νευρωμένα δάχτυλά του, κι' ένα χέλι και με μια λαχτάρα, που δεν την είχε ποτέ του ξαναβιώσει — κι' ένα σφιγμένο καρδιάς και μια συγκίνηση, που μέχρι τώρα, στα σωφάντα τόσα χρόνια του, δεν την είχε ξαναδοκιμάσει....

Κ' έφυγε, δίχως να κοιτάξει πίσω, με τα μάτια καρφωμένα πέρα, κι' ένα βήμα γρήγορο κι' αποφασιστικό — ζητώντας με τη λογική του να πολεμήσει τις κοιτές του φαντασίες, και προσπαθώντας να χαμογελάσει. Μά δε μπορούσε να τά καταφέρει.

Τ' αυτοκίνητα περνούσαν μπροστά του, ο ήλιος — ένας ήλιος άνοσιέλιτος — τοι στράβωνε τα μάτια — κι' εκείνος βάδιζε μηχανικά, στην τύχη, με το νου του καρφωμένο στην ιδέα, που δεν κατόρθωνε να την αποκαρνηθεί — άπορώντας πώς του είχε γεννηθεί, και μη βρίσκοντας, για δικαιολογία της, παρά τη νευρωκή του την κατάσταση, πού, κι' αυτή,

είχε την άφορηή της, σε κάποιες έλαφρές άνωμαλίες της πρωτύτερα κανονικής ζωής του, κάποιες ώριωμένες κατασχόσεις, των τελευταίων ημερών αυτών, άπ' τις οποίες, ο οργανισμός του, πρέπει να ήταν σοβαρά εξαντλημένος.

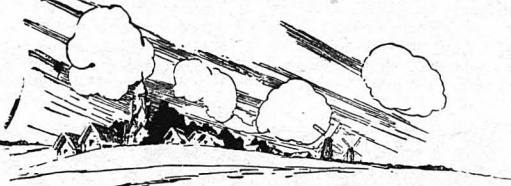
Η ιδέα του αυτή, σκόρπισε λιγάκι, μόλις έφτασε στη μικρή πλατεία. Εκείνη τη στιγμή, τα μαγαζιά άνοιγαν τις πόρτες τους, κάποιου έργατες σφύριζαν χαρούμενα, καθώς τραβούσαν βιαστικά στην πρωινή δουλειά τους, ο σκουπιδιάκης έφτανε, χτυπώντας το κουδούνι του, τα λεωφορεία ξαναβύσαν — ο κόσμος είχε τη χαριόσηνη βιασινή, τη μεθυστική και πυρετώδη, της φλογερής ζωής που ξαναβρίσκεται, και της έλιδας που ξαναγεννιέται....

Το συναρπαστικό εκείνο θέαμα, του άλάφρωσε το βάρος της καρδιάς. Ανακατώθηκε στο πλήθος που περνούσε, ανέβηκε σ' ένα λεωφορείο, πλήρως το εισητήριό του, κι' άρχισε να χαζεύει με την κίνηση.

Ο ήλιος χύσανε τις όψεις των σπιτιών, και τάνανε να λάμπουν σαν κανούρια. Τα κάρα περνούσαν φρωτωμένα, ένας άερας δυνατός και ζωογόνος, γιόμισε τα διακοσμημένα σπήνη του — κι' ή γηγοράδα του λεωφορείου, τούδιν' ένα κέφι στην ψυχή, σαν ένα διεγερτικό ποτό, που μιστηγώνει ξαφνικά τα νευρα, τους ξαναδίνει την ίσορροπία, και τά ξαναφέρει στο ρυθμό τους....

Έφτασε στην πόρτα του γραφείου του, άλαφρομένος κι' άνακουρισμένος. Πήρε τότε την εφημερίδα, κι' άρχισε να διαβάσει. Είχε φτάσει πού νωρίς από τους άλλους. "Ήμε τον καρέ του, και διάβασε με προσοχή τά νέα.

Κι' άξαφνα, χωρίς κανένα λόγο, εκεί που διάβαζε κάποιο τηλεγράφημα, γιά τή σύλληψη δεν ξαίρω ποιών ληστών — ο νους του πήγε στη σκάλα του σπιτιού του, και ξαναβήθηκε την πρωινή του σκέψη. "Έπαισε, τότε, πώς δεν είχε σβύσει — αλλά πώς ήταν φολασμένη κάτω, κρυμμένη σε μάν άκρη του μυαλού του, και δεν περμένε παρά την εύκαιρία να ξαναφανεί, τυροανική.

'Εξακολούθησε, ωστόσο, να διαβάζει, δίχως να προσέχει τί διαβάζει. "Εβλεπε τά γραμμάτια να περνούν μπροστά του, σά τους κρέκωτες της μεγάλης αλωσίδας, χωρίς άρχη και νόημα και τέλος.
Κι' όταν ήρθαν οι προϊστάμενοί του, και θέλησε να τους πάει κάποια έγγραφα, και να τους εξηγήσει τί σημαίνουν—είδε πως δέν του ήταν δυνατόν... Τό μωλά του γύριξε άλλωθι, γύριξε στην προώρη του σκέπη, και δέ μπορούσε να τό παθαργήσει, δέ μπορούσε, παρ' όλες τις προσπάθειες, να τό φέρει στην κανονική γραμμή.
Οι άλλοι του συνάδελφοι, πρόσεξαν, και' αυτοί, την ταραχή του. Κάποιος του ειπε να γυρίσει άδεια, και να πάει να ξεκουραστεί. Φανερόταν έτσι γλωσσις κ' άρηρημένος, πού κ' ό ίδιος ό προϊστάμενός του, βλέποντας την τριμούλα του χερσιού του, θέλησε να μάθει τί συμβαίνει.
— Τίποτα, εϊ' εκείνος, κ' έπεσε πάλι με τά μούτρα στη δουλειά. 'Αλλά γραμμάτια, ψηφία κ' αριθμοί, χοροσπυρούσαν άδύναστα μπροστά του.
Κι' δλ' αυτά εν ώθηζαν σά μάτια του, κ' έκαναν ένα μεγάλο λόθο: να τρέξει απύ το άμέσως, στη στιγμή, και ν' ανέβει, άλλ η μία φ ο ρ ά, τ η σ κ ά λ λ η! "Ενωθε πως μ ο ν ο ά ν κ α τ' ο ρ θ ω ν ε ν' ανέβει άλλ η μία φ ο ρ ά τ η σ κ ά λ λ η — η καρδιά του διάθρασε ξανά την ηοηρία της, δά λυτρώονταν άπ' τον εμπάλλη... "Εγνώθε πως άν άργατούσε — άν δέν έκανε εϋθύς, αυτό τό πράξι—ως τή νύχτα, πού θα ξεαναγυρίζε, τό μωλά του μπορούσε να σαλέψαι...
Πήγε, τότε, στον προϊστάμενό του, πού ειπε πως ήταν άδιάθετος, και τον παρακάλεσε να φύνει. 'Εξείνος τότε—δωσε την άδεια άμέσως.
Βγήκε, τρέχοντας, την πόρτα του γραφείου. Είχε φρονέσει τό κατέλλο του άνατόμο, και δέν τό πρόσεξε αυτό, παρά μόνον όταν βρεθείρε στο δρόμο. "Ήθελε, άν ήταν δυνατόν, να βρεθεί στο σπίτι του, χωρίς να κάνει βήμα —να τόν άρπάξει κάποιος απ' τό στέροχο, και να τόν ρίξει στην πόρτα του σπαιού του, χωρίς αυτός να κωνηθεί διόλου...
Μόλις πατούσε τό πρώτο σκαλοτάκι —πέρασε— θά ήσυχαζε άμέσως... "Οι! ή άγωνία του θά κπάζε, θα ξεαναργόταν ή καρδιά στον τόπο της! 'Αλλά πρώτου συμβεί αυτό τό πράξι —πρωτό τό πόδι του σ τ α θ έ ρ τ ο στο σκαλοτάκι— δέ θά μπορούσε ποτέ να ήσυχάσει...
Πήδηξε στο λεωφορείο. Μά αυτός τραβούσε γι' άλλ η γενιά. Τό κατέλαθε, όταν ειχε προχωρήσει. Κατέβηκε στη στάση, και ξεαναγύρισε να βρει τό τραύμ της γενιάς του.
'Αλλά τό τραύ άργούσε να φανεϊ. Κάθε λεπτό του φανούσαν διόλοκρος αίνους. 'Επιτέλους, πρόβαλε τό τραύ πού λυτρώονταν. 'Ανέβηκε σ' αυτό, και πήρε θέση. Προσπαθούσε να συγκρατηθεί, να μη δείχνει την άδωμονία του. Είχε την ασήθη πός διολι, τόρα, γυφί του, ήξαιριαν τό παρσία της νηχης του.
Τό τραύ γέμισσε κούσω, αλλά πολύ άργά. Τίποτα δέ βάζεε κατά τή θέλησή του, και με τό δικό του τό ανήκό. Κανένας τόρα δέν βασούταν γύρω του. 'Ο εισαφότορας άναθε τό παγάρου του, κ' ό οδηγός κατέβηκε γιά να παί νερο, στο γετονικό τό καρνεϊό.
Τελούσαντων, γύρισε στη θέση του, και τό τραύ ξεκίνησε. Πήγανε σιγά, με τρανταγμούς, σαράζοντας κ' αυτιά, σέ κάθε στρώσιμο, καθός τραβούταν άπάνω στις γραμμές. Και σέ κάθε στάση σταματούσε, γιατί κάποιος, διαρκώς, σέ κάθε στάση, έπισνούσε και να κατεβεί. Κι' διολι τους κατέβωναν άργά, και δίχως βία —τόσο, πού τού φάνηκε πως τόσαναν έπιτήδες, έπειδή ειχανε μπει στο μιστικό του, κ' έταξαν, τόρα, με την άγωνία του, με μιάν άπόλυση σκεδόν ουντανική... "Ως κ' ή χρονηϊ αυτή γυνάικα, έκει—κάτω, με τό καλδί, και τά τέσσαρα παιδιά, τόσανε έπιτήδες, κ' έκεινη, δίχως άλλο, και κατέβανε μ' ήλ την ηοηρία της, τόσο πού κ' ό εισαφότορας, στο τέλος, άναγνώχτηκε, και τής έκανε, κ' εκείνος, παρατήρηση...
Κ' έπειτα, στάσεις στις διασταυρώσεις, άνωμοτες ώςπου νήθεη τ' άλλο τραύ, δούκολα ξεαναγίματα, σάν προμειετημένα...
Κι' όσο πλησιάζε κατά τή γενιά του, όσο ό γνώμιες γωνίες προβάλαν στα μάτια του, τόσο κ' ή άγωνία του άρχισε να κωνάζε. 'Η τριμούλα της καρδιάς του έπαισε, ξεανάθρασε σκεδόν τον ήαστό του. Καταλάβαινε πως δλ' αυτά περιούσαν, πως όλες οι γελίες ύποψιες του, δέν ήταν, ίσως, παρά φυσική συνέπεια κάποιων ώριμώμένων καταχρήσεων —κάποιων καταχρήσεων σπαιού κ' άργυριών— άπ' τις άποιες, ό λεπίτσ όργανισμός του, πρέπει να ήταν έπιρροαίενος...
Κι' έπειτέλων, φάνηκε τό σπίτι του. Τόρα ήταν έντελώς ήσυχη αμ ενί κ

ΣΤΑ ΠΕΤΑΧΤΑ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

"Όταν πρό όλίγων ετών καϊότανε στο Παρίσι ένα δράμα με τον τίτλο «Η Μαύρη», ή ήθοποιός πού ύπεκρίνοτο την ήρώδα, έταίσε με θεαμαστή πράγματι φυσιοδίγεια.
Υπέροχη ήταν ίδίως ή στιγμή πού σκότωνε τον διαφθορά της. Κατά τή στιγμή αυτή, μία γυνάικα του λαού, πού καθότανε στην πλατεία, σημάθηκε από τό καϊόμα της και φώναξε :
—Μιτάβο! Μή τον λυπάσαι διόλου! Είνε τέρας, όμοιο σάν τον άντρα μου! Βάρα του!...

Τόρα τελευταία σ' ένα από τά λαϊκά θεάτρα των Παρισίων κωνούσαν «ΑΙ δύο 'Ορφανίς». Σε μία στιγμή του έργου, οι δύο άδελφοί, ό 'Ιάκωβος κ' ό Πέτρος φιλονεικούν κ' ό 'Ιάκωβος άρχίζει να έπιλοκωπή τον καϊότιχο Πέτρο.
"Εξάφνη, τή στιγμή αυτή μία νέα άτ' την πλατεία ώρμησε στη σκηνη κ' άρχισε να χτιάει φωνήες τον ήθοποιό πού ύπεκρινότανε τον 'Ιάκωβο, φωνάζοντας του :
—Νά, κήρυχο!... Γιά να μάθης άλλοτε να φέρεσαι...

"Όταν ή μίς Μίλτων, ή διάσημος Άγγλική ήθοποιός, ήταν ακόμα μικρή και άσημη, έταίσε σέ διάφορα λαϊκά θεάτρα.
"Ενα βράδυ, στο Λιβερπούλ, ήπεδύετο τό πρόσωπο μιάς δυστυχισμένης όρφανής, την όποια προσπαθούσε να πωλήσει κάποιος πλούσιος έμπορος, άν δέν του έπληήρουνε τά χτήματα πού του χρωστούσε.
"Η όρφανή έβλαψε και τον παρακαλούσε να την λυτηρή, με έπειδή αυτός ήταν άένδοτος, γύρισε πρós τό Κωνόν και φώναξε :
—Εμια δυστυχισμένη! Δέν έχω στον κόμο κανένα να με λυτάσαι!...
"Ο έμπορος τότε τής έλεγε, από έργον πάντοτε :
— Πώς! Δέν έχεις κανένα να έγγυηθί για σένα;
"Η ήθοποιός εφώνασε :
—"Όχι, κανέναν! Κανέναν δέν έχω!...
"Ενα βράδυ όμως, πριν προηγάσει ή ήθοποιός ν' άποτελειώση τή φροιά της, τρομέρος θόρυβος άκούστηκε στο ύπερωκό και σέ λίγο μία δυνατή φωνή άντήχησε :
—"Εγώ, εγώ, μικρούλα μου, έγγυώμια για σένα!...
Καταλάηρωτο οι θεαται ειδαν τότε να τη δόη έπί της σκηνης ένας ναύτης, ό όποιος χροτώς σώνει και καλά να έπιλοκωπή τον... άπαθήρωτο έμπορο, τον ήθοποιό δηλαδή πού ύπεκρινότανε τον έμπορο, πρós μεγάλη... χαρά όλων σκεδόν των άερωτών, οι όποιοι τού φώναζαν :
—Τούασέ τον! Μην τού άφίνεις κόκαλο γερό!...
"Ετρεξαν άμέσως διολι οι ήθοποιοί από τά παρσκήνια, αλλά πού να κωνηθή ό ναύτης. "Ήταν ήθιο!...
"Εβόησε, δηγνείται σχετικώς στο 'Απομνημονεύματά της ή Μίς Μίλτων, να διακοπή ή παράσταση, και κατέβαλε ύπερανθρώπως προσπαθείας για να πείσω τον ναύτη αυτόν, ότι δέν διατέρεχα κανένα κινδύνο. Και έπειδή μέν στό τέλος, αλλά με παρακολούθησε ως τά παρασκήνια, έτοιμος πάντοτε να μού παρασχή τή γενναία ύποστήρηξί του!...»

Πήρε την εφημερίδα κ' άρχισε να διαβάζη... (The man in the illustration is reading a newspaper, with a hand pointing at it, symbolizing the start of his reading habit.)

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Δέν κλαιγω δσοος πεθαναν και μητ' δσοος πεθαινουν,
μα κλαιω εκεινους οπου ζουν και θανατο προσιμουν.
Μετάρφ. Ι. ΠΟΛΕΜΗ

—τόσο έντελώς ήσυχαίενος, πούίνωσε μιάν άξαφνη πρωται, και ειπε να μην κατεβεί διόλου— αλλά να γυρίσει στο γραφείο του, να ξεαναπάει καρ' εϋθείαν στη δουλειά του!...
Τ' αυτό και δέν κατέβηκε στη στάση του σπαιού του. "Επειτα, όμως, ξαφνικά, μετανόησε, και θέλησε να κατεβεί πού κάτω. 'Αφού ήταν φανερός στο σπίτι του μωροστά, έπειτ' από τόσην άγωνία—τί θάχανε ν' ανέβαι με άσχημή!...
Κ' έπειδή ή άλλ η στάση βουσκόταν, τόρα, κάποις μακρού, θέλησε να ηρθόσε. Πήδησε, με την πλάτη πρós τά πίσω. "Εν' αυτανήντο έχόταν από πίσω. Πριν καταλάβει τί συμβαίνει ώρεβώς, ένωσε κάπ πού τον χτύπησε στη μέση, και τον έξωριζε μερούμια στο δρόμο. Τό φτερό του τήναξε μπροστά —κ' ή ρόδα του πήρε τό κεράδι!...
N. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

